

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: רזניק	שם פרטי: שלמה
--------------------	------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: רזניק	בלועזית Resnick
שם פרטי איתו נולדתי: שלמה	בלועזית Solomon
עיר לידה: שאולאי	בלועזית Šiauliai
שם פרטי ושם משפחה של האב: מאיר רזניק	שם פרטי ושם נעורים של האם: חיה זקס
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: שאולאי	בלועזית Šiauliai
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) השכלה יסודית	מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה) תלמיד
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: ליטא, ב-1944 העבירו אותנו לגרמניה, למחנה מספר 10 בדכאו (שם העיר או האזור ושם הארץ)	
במידה והיית בגטו, ציין את שמו: גטו קווקז וגטו טרקו	בלועזית Caucasus, Tarako
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו: מחנה 10 בדכאו, מכרות כאבול, מחנה ABA, מחנה פאווינצ'י.	בלועזית Dachau, Mining Kabul, ABA Camp
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: ורקינן בגרמניה	תאריך השחרור: 02.05.1945
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו מחנה פליטים פלדפינג	ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור מחנה פליטים יהודים במינכן
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממתי עד מתי	שנת עליה: 1949
	במידה ועלית באניה, ציין את שמה אוניית "עצמאות"

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

נא לכתוב בגוף ראשון

אני רוצה להתחיל מצרותיהם של היהודים בשנת 1918: אבי ומשפחתו גרו בעיירה בליטא ובמלחמת העולם הראשונה הרוסים כבשו את ליטא וגם את העיירה שלהם והם מצאו בעיירה חוט- ערוב שאסור לעבור אותו בשבת, זה היה של הדתיים והקצין הגבוה שאל את התושבים: מה זה החוט הזה? הם אמרו לו שזה של היהודים. באמצעות טלגרף הוא שאל אנשים במוסקבה: אולי זה בעצם מרגלים? הם חשדו ולכן נתנו לו אישור להוציא את כל היהודים מהאזור.

העבירו את היהודים לאוקראינה, אבא שלי התחיל לעבוד שם במפעל בתור עוזר אחזקה, הוא היה בן 15, הוא עבד שנתיים ולאחר מכן הוא היה צריך להתגייס לצבא כי הייתה מלחמת אזרחים אז אבא שלו לקח אותו לנהג קטר ושילם לו כסף והעביר אותו לגבול עם לטביה ואז הוא עבר את הגבול ללטביה ושם עצרו אותו וראו שהוא יליד ליטא, העבירו אותו לקונסוליה ליטאית והוא קיבל אישור לחזור לעיר שאוליי (שאבל ביידיש). שם הוא התגייס לצבא הליטאי, הוא היה בחייל הפרשים וקרתה לו תאונה כשהסוס שלו החליק על הקרח ונפל. אבי היה בן אדם מאוד מוכשר ולכן הכניסו אותו לנגן בתזמורת בצבא והם הלכו גם למצעדים וחתונות של קצינים. כשהוא השתחרר הוא חשב לעלות לארץ ואפילו שלח כסף כדי שישלחו לו סרטיפיקט- אישור ממשלת המנדט האנגלית לעלות לארץ ישראל. אך התברר שזה לא הגיע כי מכרו את האישור ליהודייה אחרת בדרך. אז הוא התחיל לעבוד במשרד של עמיל מכס בתור אקספדיטור.

1929 הוא התחתן ואני נולדתי ב 4 לינואר שנת 1930. בגיל 3 או 4 ביקשתי מאמא שתשלח אותי לגן ילדים כי ראיתי ילדים אחרים הולכים עם תיקים לגן והייתי לבד בבית עם אמא וגם רציתי להיות עם ילדים בגן אז שלחו אותי לגן יבנה. הייתי איזה 4 שנים בגן כי נכנסתי בגיל קטן ובגיל 7 או 8 שלחו אותי לבית ספר תלמוד תורה. ואז נכנסו הרוסים וכבשו בפעם השנייה את ליטא, זה היה בעצם הסכם עם הגרמנים שהם נכנסים לליטא. לצבא הרוסי אסור היה להסתובב בליטא ולכן הם ישבו במוסדות של הממשלה: בתי ספר ותיכונים. כנראה שהיה לי חוש מסחר כבר אז, הייתי מסתובב ומסתכל דרך הברזלים של בית הספר והיו שם חיילים שדיברו יידיש מאוקראינה ומרוסיה הלבנה, הם רצו סיגריות ושעונים ובליטא זאת לא הייתה בעיה להשיג את זה. אני קיבלתי מהם כסף, קניתי והבאתי להם וקיבלתי את האחוזים שלי ואז פרצה המלחמה- 18 ליוני 1939.

נא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

פרצה המלחמה והגרמנים לא כיבדו את ההסכם והם נכנסו לשאולאי (ליטא) 26 ליוני 1941. כל הלילה שמענו יריות ובגלל שהייתי כל כך סקרן רצתי לראות מאיפה היריות, התברר שעמד טנק פגוע של הרוסים שקיבל פגז מהגרמנים ובגלל התחמושת שם היו פיצוצים כל הלילה. כשבאתי חזרה הביתה ראיתי גרמנים מחוץ לבית ושמעתי אותם אומרים: איפה היהודים? צריך לחסל אותם. אני הסתובבתי וחזרתי למרתף בבית שלנו והתחלתי לבכות לאימא בגלל מה שהם אמרו. היה לנו דגל ייצוגי של הקומוניסטים שהיינו משתמשים בו בזמן חגים והוא היה בתוך המגירה של אבא ואז אימא ביקשה שיעלה למעלה וישרוף את הדגל על מנת שלא יזהו אותו. כאשר הגרמנים בכניסה לחצר שלנו ראו שאין דגל הם שאלו את התושבים: "למה אין פה דגל?" הם נכנסו ואיימו על אבא שלי, שאלו איפה הדגל של הקומוניסטים? ואז באו השכנים שלנו הליטאים ואמרו שאנחנו לא קומוניסטים ושנחנו יהודים טובים. באותו זמן אני הסתובבתי שם וברחתי מהבית לכיוון העיר לדודה שלי ואחרי כמה שעות חזרתי הביתה. הוציאו את הגברים לעבודה, העבודה הייתה להוציא את החיילים של המלחמה מקברים זמניים. ואז היו אפציות, הוציאו את הגברים מהבתים לבית הסוהר ומשם נשלחו לעיירה ז'אגר, היו שם בורות והיו מחסלים אותם. היו כאלה ששילמו הרבה כסף ויצאו מבית הסוהר.

שאולאי הייתה עיירה לא גדולה, סך הכול 30 אלף תושבים והיו 8 אלף יהודים ומכל הרחוב שלנו לקחו את הגברים לבית הסוהר. לבית שלנו לא יכלו להיכנס כי על דלת הבית היה כתוב: "זהירות, בית זה תפוס על ידי הצבא הגרמני". כיוון שהעיר הייתה קטנה, לא היו מלונות והגרמנים באו אלינו והמראה של אבא ואימא לא היה מראה של יהודים כי היינו בלונדינים ג'ינג'ים ושאלו את אימא אם היא רוצה לקבל אורחים מהצבא ליום יומיים ואז יגיעו אחרים, כמו בית הארחה. אימא הסכימה, עשתה בשבילם אוכל וזה היה

המזל של אבא כי כך לא לקחו אותו לבית הסוהר ואחר כך להשמדה. כל הזמן האורחים התחלפו והם לא ידעו שאנחנו יהודים, אך באחת הפעמים היה אורח אחד קרואטי שהיה בחיל האוויר והוא ראה שבביתנו אין שום צלב אז הוא אמר לאימא: "נכון שאתם לא ליטאים? אתם יהודים?" אימא אמרה נכון. הוא אמר: "חבל, הולכים לעבור עליכם זמנים קשים".

ביולי-אוגוסט 1941 התחילו להכניס את היהודים שנשארו בחיים לגטאות, היו בעצם שני גטאות. אנו נשארו אחרונים, בכלל לא היינו בקשר עם הדברים האלה ובגטו כבר לא היה מקום ולכן שלחו חלק לז'אגר, ששם משמידים. אבא נכנס אחרון לגטו ואנחנו איתו, עד היום אני לא יודע למה ואיך, כי באמת לא היה מקום בגטו. בתוך הגטו היה בית של שתיקומות ובגלל שלא היה מקום אנחנו היינו במרתף, אני זוכר שאבא ניקה את המרתף ושם גרנו. משם הוא הלך לעבוד בחוץ ואני גם כן לא ישבתי בבית יום אחד, יצאתי לעבוד וזאת בניגוד לכל הילדים שנשארו בבתיים.

בבית השלישי בגטו היה יהודי שקראו לו מוטי והוא היה יוצא עם הסוס והעגלה שלו לנקות את הפחים, אני הצטרפתי אליו כל בוקר בעבודות ניקוי ארגזי זבל ובדרך היו ליטאים שריחמו עליי והביאו לי אוכל, כך זה נמשך עד החורף. כל פעם הייתה לי תעסוקה. הייתה אקציה והוציאו את הילדים והתינוקות שנשארו, הכניסו אותם לקרונות ושלחו אותם לאושוויץ. אני נשארת כי הייתי גבוה וחזק. הדוד שלי היה ספק של ירקות בגטו אז הייתי קונה אצלו ומוכר את הירקות. בזמנים ההם משפחות היו מקבלות עצים על מנת לחמם את הבית, הייתה מגיעה משאית וזורקת על המגרש בגטו את העצים, כל אחד היה רשאי לקבל רבע מטר אז אני הייתי סוחב את הקרשים האלה ומקבל כסף מאלה שלא יכלו לקחת את העצים.

אימא שלי הייתה צריכה ללכת לעבוד אז אמרתי לה שתשב בבית ואני אלך לעבוד במקומה. אותי לא חייבו לעבוד כי הייתי מתחת לגיל בו צריכים לעבוד. כשהיו קוראים את השם שלה בשער אני הייתי יוצא לעבוד בשדה תעופה (אוקטובר 1941), באותה תקופה הגדילו את שדה התעופה והמסלולים כי הוא היה קטן ואני עבדתי שם. היה מנהל עבודה מהצד הגרמני, הוא אמר לי אתה עובד יפה אז בטח יש מישהו שהוא לא יהודי אצלך במשפחה אז אמרתי שאבא שלי לא יהודי וכך הוא היה נותן לי אוכל מהמטבח, הוא בעצם ריחם עליי.

לאחר מכן עבדתי אצל נהג רכבת קטנה שנוסעת על פסים עד למכתש, אני הייתי זריז ועושה הכול תוך כדי נסיעה, הוא לא היה צריך לעצור בכלל, הייתי קופץ וחוזר לעגלה כל הדרך עד למכתש כדי למלא את העגלה. הוא היה בן אדם רע, ג'ינג'י גרמני פולני והיו ימים שלא הייתי בא אז הוא היה לוקח מישהו אחר והוא היה מקבל מכות רצח כי הוא לא עשה את העבודה טוב. פעם אחת הוא בא עם טרקטור גדול עם פלטפורמה והוא נסע על מסלול נחיתות צבאי ואז הייתי צריך להתפנות ולא הייתה לי ברירה אז עשיתי פיפי והרוח הייתה לכיוונו והביאה את השתן לפני ששלו. אסור היה לעצור שם כי זה היה מסלול של נחיתה ולכן כשירדנו במכתש הוא התחיל לרוץ אחריי ונתן לי סטירות. אני ברחתי ממנו והוא רץ אחריי ונתן לי סטירות עד שנרגע. איפה תראו דבר כזה? הוא חיבב אותי בגלל הזריזות שלי והעבודה שלי ולכן לא הרג אותי באותו היום. דבר כזה לא היה בהיסטוריה של הנאצים, להשאיר מישהו יהודי בחיים אחרי דבר כזה.

אבא שלי היה עמיל מכס בתחנת הרכבת מחוץ לגטו. היו מביאים חומר גלם בשביל המפעלים ואבא שלי היה משלם את המכס, דואג שיעבירו את הסחורה. היו שם בערך 15 עגלונים, הרוב היו יהודים וכמה בודדים גויים. אבא שלי היה מאוד ישר ועבד לפי הסדר. והיה שם עגלון גוי שמאוד חיבב את אבא שלי. העגלון הגוי עבד כמטפל במשק חצר אצל המושל הגרמני וכשהוא פגש את אבא שלי הוא אמר: "רזניק מחר אתה בא אליי", אבא שלי היה היהודי היחיד שיכל לצאת מהגטו מתי שהוא רוצה כיוון שהעגלון הזה סידר לו את זה. בצורה כזאת הוא היה מביא אוכל והשומרים לא אמרו לו כלום כי לא רצו להתעסק עם המושל. היה לנו ככה המון אוכל.

אימא ואבא פחדו בגללי כיוון שהיו מוציאים את הילדים מהגטו, בפרט אבא ולכן במאי 1942, נסענו למכרות קאבול בראדווילישוק, זה היה 30 ק"מ מהגטו. אבא שלי היה מנהל את המכונה ורוב היהודים רצו לעבוד אתו כי לרוב היהודים הייתה עבודה קשה, הרוב היו סוחרים ואבא שלי היה פיזית מאוד חזק והוא היה עוזר למי שלא היה מספיק ולכן כולם רצו לעבוד עם רזניק- עם אבא. אימא הייתה עובדת בתור טבחית במטבח. היה יהודי שעשה מברשות בשביל הגרמנים והליטאים ודרך פרוטקציה נתנו לי לעבוד אתו. כנראה שאני ילד מוכשר כי למדתי את העבודה הזו גם כן, הייתי בערך בן 12 וחצי אז אבל הייתי נראה יותר גדול. עבדתי שם אך הבעיה הייתה שבצריפים היו המון פשפשים ולא יכולתי לישון בלילה וההורים מאוד סבלו כי לא ישנתי בלילות.

פעם אחת בא מפקד המחנה ואמר לאימא: "חיה, אני מקבל אורחים מהגסטאפו ומהמושל והם באים לבקר אותי ולכן ואני רוצה שתעשי אוכל משהו משהו". היא אמרה שהיא תכין משהו טוב אבל בשני תנאים: הראשון, שלא יגיד מי הכין את זה כי היא פחדה שייקחו אותנו אליהם והתנאי השני היה שיעבירו אותנו חזרה לגטו כדי שאני אפסיק לסבול ואוכל לחזור לישון בלילות. חזרנו לגטו ואז אבא עבד פה ושם ולא היו ילדים בגטו, אז אימא ואבא ראו שאני לבד שם וסובל כשהם יצאו לעבודה אז הוא ביקש שיעבירו אותנו עוד פעם למחנה עבודה בבית חרושת של סוכר, השם של מחנה העבודה היה פאווינצ'י.

באוגוסט 1942 נסענו לשם ואבא שלי עבד יחד עם אמא שלי, הם היו מפרקים קרון של סלק סוכר. אבא ואמא היו מקבלים קרון של 35 טון סוכר ואני הייתי בא אחרי החלוקה, אימא הייתה יושבת בפינה ואני עבדתי במקומה. היה מחסן ענק שהיו מאחסנים שם את הסחורה של הסוכר ושם היו מיטות קומתיים וכל משפחה הייתה מקבלת מיטה כזאת, היינו אולי 400-300 יהודים שם. יום אחד באו שני קצינים אוקראינים של גסטאפו, קציני SS והם הקיפו את המחסן והדלתות וראיתי שהם באו עם כלבי זאב ואני אמרתי לעצמי שאני יוצא משם לא משנה מה. הם באו על מנת לקחת את מי שלא עובד ואלה הם הנערים, שעוד נשארו ואני כמובן ביניהם. לקחו גם את המבוגרים. אני החלטתי שאני יוצא משם וזה היה כמו כישוף כי אני ירדתי והכלב לא זז והאוקראינים לא זזו. אני ירדתי והלכתי לכיוון קרון של יהודי שעובד לבד, הצטרפתי אליו והתחלתי לעבוד כי את העבודה הכרתי ואחרי שהם לקחו את כל האנשים שהיו צריכים, אחד מהם עלה על אחד הקרונות והסתכל ימינה ושמאלה ראה שאין את מי לקחת והם הלכו. היות ולא היו יותר נערים וזקנים למחרת סדרן העבודה אמר לי: "ילד היום אתה עובד" ואז נתנו לי קרון והתחלתי לעבוד עם אשה אחרת כמו המבוגרים. הייתי אז בן 12 וחצי אבל לא ילד רגיל. את השיטה לעבוד ידעתי כי למדתי אותה מאבא וכך זה המשיך כמה חודשים עד שחזרנו שוב לגטו שאולאי בינואר 1943.

בנובמבר 1943 יצאנו שוב למחנה עבודה ABA, מחנה של תיקון ביגוד צבאי שבא מהחזית. מהחזית היו מגיעים קרונות ואנחנו היינו מפרקים אותם. היו לוקחים אותי ועוד נערים בשעה עשר, אחת עשרה בלילה על מנת לפרק את הקרונות וביום היינו צריכים ללכת לעבוד. כל חבילה הייתה שוקלת בערך 40 ק"ג. אבא שלי עבד בתור מנהל מחלקת תפירת נעליים, אימא שלי הייתה מנהלת מחלקת הלבשה תחתונה ואני הייתי במחלקת הסנדלרות, מתקן את הנעליים הצבאיות. היינו צריכים לתקן 15 זוגות נעליים ואחר כך היינו עומדים בתור בשביל ביקורת אם הכול בסדר. היה גרמני שבדק שהכול תקין, שהכול ישר ואם לא הוא היה שם לנו את זה על הראש. ביולי 1944, חזרנו לגטו. ההורים שלי בעצם כל הזמן נדדו ממחנה למחנה למעני, הם רצו לשמור עליו כי ידעו שמחסלים את הנוער ואת הילדים. אני אומר שהייתי מבורך ואני רוצה להסביר זאת, סבא שלי מצד אימא היה יהודי עשיר וכשהייתי קטן לפני המלחמה הוא היה לוקח אותי לבית הכנסת. אבא שלי טיפל בסבא כשהוא היה חולה ולפני שהוא נפטר הוא קרא לי ובירך אותי, אני הייתי מבורך ולכן האוקראינים לא לקחו אותי איתם אז.

בשבע עשרה ליוני 1944 חזרנו מ ABA לגטו, החזית התחילה להתקרב לכיוון המדינות הבלטיות ואז הכניסו את כל אנשי הגטו לקרונות ולקחו אותנו למחנה ריכוז שטוטהוף ושם הפרידו אותנו גברים לחוד ונשים לחוד. שם ישנו בכמה צריפים שבהם היו מיטות קומתיים והיו מביאים לנו אוכל בג'ריקנים והיה שם את מנהל הצריף ומנהל המגורים, הקאפו. בֶּבּוּקּר היינו צריכים לצאת לכיוון המקלחות בתוך הצריף, הקאפו היה עומד עם מבוטה על יד היציאה לכיוון המקלחות ומפליק לכל אחד. אבא שלי היה מחזיק אותי קרוב אליו מקדימה וכך כשהיהודי שמלפני היה מקבל מכה אבא היה דוחף אותי מהר קדימה וכך הוא היה מקבל את המכה ואני הייתי ניצל, אך היו פעמים בהם הוא לא הצליח והייתי חוטף גם כן, עד היום יש לי צלקות על הקרקפת. פגשנו שם ארבעה יהודים, שני סנדלרים ושני חייטים, הם היו מוורשה והם סיפרו לנו ביידיש שאנחנו הטרנספורט הראשון שמגיע ושלא שולחים אותנו לתאי הגזים. זה היה קרוב לעיר דנצא. איפה שהייתה עבודה הייתי הולך לשם, הייתי צריך לנקות עצים ולא ידעתי שזה היה האזור איפה שהורגים בגז.

פעם אחת חילקו לנו אוכל בחוץ ואני הייתי אכלן מאוד גדול, אבא שלי לקח את המנה שלו ואני את שלי ואכלנו. אבא הלך לקחת עוד מנה והצלחת שלו הייתה מלוכלכת והקאפו שם לב ונתן לו 25 מכות עם מקל. אבא קם מזה, היו לו שרירים כאלה שזה לא השפיע עליו, הוא היה חזק. אנחנו היינו מבורכים כי כשבאנו למחנה שטוטהוף, הלכנו למקלחת וקיבלנו בגדים אחרים ונעליים אחרות, היו ערימות של נעליים ובגדים ומשם לקחנו, אבא שלי לקח נעליים, נעל אותם ואחר כך ראה שיש פתח בנעליים, הוא פתח טוב וראה שיש שם נייר ירוק, בעצם זה היו דולרים, כנראה היה של יהודי שלא חי כבר. עם הדולרים האלה הוא הלך למנהל הצריף, לקאפו, הוא נתן לו חלק מהדולרים והקאפו נתן לו בתמורה אוכל. הקאפו יכול היה לא לתת כלום אבל אנחנו היינו אנשים מבורכים. באחת הפעמים היינו צריכים לעמוד בשורה כמו חיילים והקאפו הראשי עבר דרך השורות. היו שם בערך 12 נערים שעוד נשארו והוא הוציא אותם, הם היו נמוכים ולכן שמו לב אליהם. אבא שלי עמד מאחורי ובנה לי גבעה קטנה של חול מתחת לרגליים וכשעמדתי עליה הייתי נראה יותר גבוה.

הקאפו עבר דרך השורות ושאל אותי בגרמנית בן כמה אני. הייתי בן 14 וחצי אבל אמרתי לו שאני בן 17 וחצי. רק אחר כך התברר לי שהייתה פקודה מברלין שמעל גיל 17 אפשר לקחת לעבודה. הוא אמר לי: "ככה אתה נראה", לא יודע מה הייתה המחשבה שלו אך שוב הרגשתי כי יש עליו ברכה. את הנערים המסכנים האלה לקחו ולא שמענו מהם יותר. לאחר מכן הכניסו אותנו לקרונות ונסענו לכיוון גרמניה, לדכאו כשהחזית התחילה להתקרב בעצם. את הנשים, אחר כך התברר לנו, לקחו לפולין בשביל לעשות חפירות בשביל הצבא הגרמני. זו הייתה עבודה קשה, אך אימא שלי הייתה אישה חזקה, אני זוכר שהייתה מנצחת את אבא בהורדות ידיים. היא עבדה בחפירות וביום ראשון הייתה מנוחה והיא הייתה מצטרפת ביום זה לקבור את האנשים שמתו במהלך השבוע, היא הייתה מקבלת על זה מנת אוכל. כל זה בעצם התברר לאחר מכן כשנפגשנו.

אחר כך בבוארית, לא רחוק מדכאו עצרו הקרונות ושיחררו שלושה קרונות מכלל הקרונות ושם היה גסטאפו, פרסטר קראו לו, והוא היה אחד מהמנהלים של הגסטאפו בגטו שאולאי. הוא היה קשור שם עם היהודים. הוא פגש אותנו והיה מאוד נחמד והעביר אותנו למחנה 10 במחנה הריכוז דכאו שבו היו 11 מחנות- זה היה באוגוסט 1944. אחר כך התברר לנו שמחנה 10 היה קייטנה יחסית לשאר המחנות. שם בנינו מפעל של קונסטרוקציות, של בטון. אנחנו בנינו מפעל מההתחלה והספקנו עוד לעשות את התוצרת. היו מביאים מלט והייתה מכונת בטון של שתי קומות ואני עבדתי עם עוד אחד, סחבנו את הקרונות הקטנים והפכנו אותם בתוך הבטון, היינו סוחבים המון משקל עלינו. מנהל העבודה הגרמני היה כל כך מרוצה ולכן חמישה יהודים קיבלו פרמיות של סיגריות, אני ואבא שלי היינו מבניהם ואני החלפתי את הסיגריות באוכל. יום אחד סגרו את המחנה, לא נתנו לנו לצאת כי היה טיפוס בחוץ ואנחנו היינו רעבים, האוכל לא הספיק לנו, הגוף שלנו דרש אוכל כי היינו גופנית גדולים יחסית. לאבא שלי היה תמיד בכיס כלים קטנים (פלייר וכדומה) והוא לקח חתיכת סבון ויצא באמצע הלילה לכיוון דלת המטבח של המחנה. הוא לקח דוגמא של המנעול של הדלת, חתך מעת החפירה חתיכת פלדה, לפי הדוגמא של הסבון הוא עשה את המפתח. הדלת של המטבח הייתה על יד הגדר ושם היו שומרים וכשהשומרים היו בצד השני אבא היה נכנס לתוך המטבח. בתוך הסיר הגדול היה תפוח אדמה מבושל, הוא היה מביא את זה ומתחמק לצריף בחזרה וכך היינו אוכלים באמצע הלילה. היה גם מחסן קטן בתוך המטבח ששם החזיקו את האספקה, הוא עשה מפתח גם לשם, נכנס והביא סוכר, מלח וכל מיני דברים כי היה לנו חוסר בגוף. אחר כך הפסיק הטיפוס ונתנו לנו לחזור לעבוד. כשהיינו יוצאים מהמחנה לעבודה היה קאפו אחד שקראו לו מקס, הוא היה גבוה ובחור יפה והוא היה רץ אחרי האנשים ונותן להם מכות. היה מישהו יהודי שעבד במטבח שהיה עגלון ולא יכול היה להמשיך לראות את זה אז הוא קרא פעם למקס ונתן לו מכות רצח, מפקד המחנה נתן לו עונש לצאת מהמטבח ולעבוד בחוץ.

היה לי מעיל מהצבא הרוסי, שלקחתי בשטוטהוף וכשהיינו יוצאים לעבודה התחמקתי ונכנסתי לתוך היער כי שם היה מטבח של הגרמנים. בחושך הייתי נכנס לשם ועל יד המטבח, באדמה היה תפוח אדמה וכרוב, הייתי חותך עם סכין ולוקח. כל פעם הייתי עושה את זה עד לפעם שמקס הקאפו תפס אותי ומהר מאוד פתחתי את החוט של המעיל והכול נפל החוצה. הוא סחב אותי חזרה למחנה ופתאום הגיעו השומרים הגרמניים שעוקפים את המחנה שלנו עם רובים ואחד השומרים שאל את מקס מה אתה סוחב את הבחור הזה? מקס השיב: הוא גנב! לגרמני היו פנסים גדולים והוא ביקש לראות מה עשיתי? נכנסנו חזרה ליער והרמתי מהרצפה כרוב קטן ואמרתי שזה מה שהיה לי, הוא אמר: אה זה מה שהיה לך? לך חזרה לעבודה! בדרך חזרה כשהשומרים הולכים אחרינו אחד מהם שאל אותי באיזה צריף אני? הוא היה נער אולי בן 22, גבוה, בחור יפה. אני אמרתי לו בערך איפה הצריף והעניין נשכח. אני מעריך שזה נשכח כי אבא שלי היה היחיד במחנה שיוצא חצי ערום ומתרחץ עם שלג, לאבא שלי היו שרירים וכנראה הם התלהבו ממנו, הם לא רצו להתעסק עם אבא שלי כי הוא היה חזק. היה שם יהודי אחד שסיפר לי שהוא היה יחד עם אבא שלי בצבא הליטאי והוא סיפר שפעם אחת מישהו הקניט את אבא שלי ואז אבא שלי הרים את האיש הזה על יד אחד וסובב אותו כמו וינטלטור, כזה חזק הוא היה. אחר כך כשהחזית התחילה להתקרב, העבירו אותנו לדכאו. עמדנו בשורות כמו חיילים ואני הייתי עשיר ביותר כי הייתה לי קערית לחם צבאי של קילו ורבע. גנבתי את זה לפני ממטבח הגרמנים. אמרו לנו שאנחנו נכנסים לעשות מקלחת ומקבלים בגדים אחרים. הוצאתי את הלחם, נתתי לאבא שלי ולשכן שעמד על ידי והתחלנו לבלוע את הלחם. לאחר מכן נכנסנו למקלחת והייתה הוראה לשים את החגורות על הצוואר ולי הייתה חגורה שאבא שלי קיבל במתנה, היה כתוב עליה R (רזניק) והיו יהלומים מסביב וכך עד דכאו החגורה הייתה איתי. הקאפו במקלחת ראה את זה, תפס את החגורה ושאל: מה זה? יהלומים? אמרתי: לא יודע. הוא הלך ליהודי אחר ושאל: מה זה? יהלומים? ואז לקח את החגורה ושם במשרד שלו. אחרי שהתרחצתי הלכתי למשרד שלו, לקחתי את החגורה חזרה ושמתתי אותה בחזרה על המכנסיים שלי והסיפור הזה נשכח.

היינו בצריפים 15 יום בערך, זה היה באפריל 1945, הייתה פקודה לצאת כולם למארש (מצעד), התברר שזה היה מצעד המוות. יצאנו מהמחנה אלפים והלכנו ברגל לכיוון טירול, הגבול עם אוסטריה ועם שוויץ. אחר כך התברר ששם עמדו חיילי SS עם מכונות ירייה על מנת לחסל את כל האנשים האלה. הם לא הצליחו, כי האמריקאים הגיעו מאחור יותר מהר ממה שהם חשבו. שומרי ה SS שהיו אתנו הכניסו אותנו למושבה "ורקינן" (2.5.45) והכניסו אותנו למחסני קש ענקיים. אני אמרתי לאבא: אבא אנחנו עולים למעלה גבוה שאם ירצו לחסל אותנו אנחנו נקפץ משם כי היה פתח בגג. כיוון שאני אכלן גדול חיפשתי אוכל אז ירדתי למטה ואבא נשאר למעלה. הצלחתי לפתוח את הדלתות הענקיות של המחסן והלכתי לחפש אוכל. עברתי כביש צדדי ומצאתי מסעדה, הלכתי אליהם וביקשתי אוכל. הם נתנו לי מרק, התחלתי לאכול ופתאום אני שומע גרמני אחד מהפינה צועק לי: בוא מהר, האמריקאים הגיעו. האמריקאים עצרו שם כי הגרמני הזה השאיר את הרכב שלו שם ועליו היה כתוב SS. נכנסתי לרכב שלו בינתיים ומצאתי בתא בצד מכה מוות שבנוי משני צדדים בעלי עופרת, באמצע קפיץ ואתו הם היו מכים אנשים עד מוות. לקחתי את זה איתי ומסרתי את זה ליד ושם בארץ. האמריקאים תפסו אותו, הוא צעק: אני לא SS והם בכל זאת לקחו אותו ואני חזרתי למחסן.

**אנא ספרי על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ
(השחרור וחזרתך הביתה, חייך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):**

לאחר מכן באו אמריקאים שמטפלים באסירים, היו שם גם יהודים אמריקאים והעבירו אותנו בחזרה לאיזה מחנה גדול של תנועת נוער היטלראי ושם היינו כמה זמן, נתנו לנו אוכל ואבא שלי היה מבשל לנו עוד אוכל כשלא היה מספיק. אחר כך העבירו אותנו למינכן למחנה ריכוז של אסירים יהודים ואני התעקשתי לנסוע חזרה לליטא לפגוש את אימא. נסענו עם הרכבת עד הגבול של האזור של הרוסים, הלכנו ברגל הרבה, נסענו ובכל עיר נתנו לנו אוכל ואז כשהגענו בחזרה לשאולאי, מצאנו את הבית של הדוד שלי שהיה איש מאוד עשיר. התברר לנו שהשומר של הדוד שלי שהיה גר בצריף בתוך החצר בבית עבד בגסטאפו ומתי שהיו אקסיות בגטו שהוציאו את הזקנים והילדים הוא הכניס לרשימה את הדוד שלי וכך הוא בעצם הוציא אותנו להורג. בתוך הבית הזה של הדוד מצאנו את אימא וחיינו שם. אבא שלי קיבל עבודה בבית חרושת של אור שהיה פעם שייך ליהודי בשם פרנקל. הוא קיבל שם עבודה בתור מחסנאי ומשם הלכנו לגור במקום אחר, לא זוכר את שם המקום. אחרי שנה ומשהו, אבא שלי קיבל חופש ואימא שלי עבדה בתור אחות בבית חולים צבאי ורצינו לנסוע חזרה לגרמניה המערבית ומשם או לעלות לארץ או לנסוע לאמריקה אך לא ניתן היה לנסוע לאן שאנו רוצים. בבית החולים הזה היה רופא ואימא שלי ביקשה שישגי לנו אישור לנסוע לוילה כי שם היו מסדרים פספורטים. בוילה היו קצינים של משמר הגבול הרוסי והיה קצין יהודי שסידר את עניין הפספורטים תמורת כסף. הרופא הזה שעבד עם אימא השיג לנו אישור לנסוע לוילה ויצאנו ברכבת. ברכבת היה לי עוד פעם סיפור, לאימא שלי היו המון דולרים, אימא ואבא נכנסו לקרון מאחורה ואותי הלבישו עם שק הדולרים והושיבו מקדימה. אז הייתי בן 17 בערך. הרכבת יצאה מהים הבלטי, מממל עברה דרך שאבל, שם עוצרת ונוסעת לכיוון וילה. כשנכנסתי לקרון היה כיסא ארוך שהיה פנוי והיו שתי קומות ושולחן קטן ושם היה קוניאק, סיגריות של הקצינים שנסעו והם ישנו כולם ואני ישבתי על הספסל. נשכבתי אך לא ישנתי ושם היה ידוע שבתוך הקרונות היו נכנסים גנבים בדרך ולכן לא ישנתי והסתכלתי לכל עבר. בדרך נכנס גנב, לקח קוניאק, סיגריות והתחיל ללטף אותי מהרגליים מעלה עד שהוא מגיע לאיפה שהכסף, באותו הרגע הרמתי את שתי הרגליים ונתתי לו בעיטה והוא עף אחורה על הקיר ומשם הוא עף החוצה מחוץ לרכבת ושוב אני אומר לך: "שזה בזכות זה שהייתי מבורך". בוילה שילמנו עבור הפספורט והמסמכים ועלינו לקרונות ובגבול הוציאו את כולנו מהקרון ומשמר הגבול הרוסי עבר דרך כולם ועצר לידי ושאל בן כמה אני? כי מי שהיה חייב להתגייס לא נתנו לו לצאת מהמדינה ולכן שיקרתי ואמרתי שאני יותר קטן מהגיל האמתי שלי. הגענו לגרמניה למינכן ושם היה דוד שעשה לנו פרוטקציה, הוא היה מתעסק עם יהלומים אז הוא הכניס אותנו לפלדפינג, למחנה פליטים, ושם רצו שאתגייס לצבא ואעלה לארץ ואני אמרתי שלא כי אני רוצה ללמוד מקצוע ואז לנסוע לארץ. למדתי בבית ספר אורט, זה היה בשנת 1946 והייתי בן 16 וחצי. היה מורה שבא ללמד אותי במיוחד בימי שבת וראשון כי הייתי אנאלפביתי כיוון שהמלחמה קטעה הכול וגם את לימודי. עשיתי פרקטיקה במוסך של אופל, בחידוש מנויים. בשנת 1949 נסענו לארץ, מגרמניה לאיטליה נסענו ברכבת ובאיטליה (בארי) עלינו על אוניה שנקראה "העצמאות", והביאו אותנו לפרדס חנה לבית עולים.

נא ספרי על חייך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

בפרדס חנה נתנו לנו אוהל ולמחרת הלכתי לראות מה קורה ואיפה אני נמצא. במקום הזה היה פעם מחנה צבאי אנגלי ולכן היה שם מטבח ומגורים. מצאתי מוסך בחצר של המטבח, נכנסתי לשם והיה שם מישהו שקראו לו קליפר והוא היה המנהל הטכני ולמחרת הגעתי ונתנו לי לחדש מנוע, עשיתי את זה וקיבלו אותי לעבודה. קיבלתי משכורת יפה של 42 לירות, אז זה היה הרבה כסף ובנוסף לזה קיבלתי לינה ואוכל. ההורים נסעו ליפו, קנו דירה ביפו ואני נשארתי פה במחנה עם העבודה שלי, קיבלתי שחרור של שנה מהצבא. קיבלתי גם את הטיפול במטבח, ברגע שהייתה תקלה הייתי מטפל בזה ולכן קיבלתי גם חדר שם. אחרי שנה התגייסתי לצבא, בצבא הייתי מפקד מחלקה, סמל מחלקה של מכוונות בחטיבה 5 בבית נבלה ביחידה 698. את רינה, גם היא ניצולת שואה, הכרתי כשהיא הייתה בת שש עשרה, היא הייתה תלמידת תיכון, ובחופשת הקיץ היא קיבלה עבודה במשרד של יצוא ויבוא בתל אביב, היא עבדה בקומה השנייה ובקומה הראשונה היה משרד להובלות של משאיות שבו אני עבדתי. התחתנו בשנת 1957 ונולדו לנו שלושה ילדים, יש לנו שלושה עשר נכדים וחמישה נינים. ברצוני שהסיפור הזה ילך הלאה לדורות הבאים, ואני מאחל שלום ושישמרו על הארץ שלנו כי אין לנו ארץ אחרת. ברצוני להוסיף כי לאמריקאים יש חלק באשמה כי הם לא נתנו אפשרות להגיע אליהם, הם בעצם עשו את ההפך, הם החזירו שתי אניות של יהודים שרצו להגיע לאמריקה בזמן המלחמה. יש את שער הבכי בברוקלין, ניו יורק, הוא נקרא כך לזכר אותם

יהודים שבזמן המלחמה רצו לברוח מהנאצים והגיעו מהולנד ומגרמניה עם כל הדברים שלהם. הם מכרו את כל הרכוש שלהם על מנת להגיע לאמריקה והאמריקאים לא נתנו להם לרדת מהאוניה, אמרו להם שהם צריכים לחזור. כתוצאה מכך, כל אותם היהודים נספו בשואה, הם נשרפו עם הילדים שלהם. פשוט לא רצו להכניס יהודים לשום מקום.

ראיון: ליאת אפרת, נתניה, מאי 2013

שלמה רזניק בביתו, מאי 2013

תעודה מהמחנה בליטא

המסלול של מצעד המוות המתכונן מאיפה יצאו ולאן הספיקו להגיע